

Ján Tazberík

Zakliata v skle

„Vídajú ju o polnoci.“

JANKO KRÁL

Na začiatku textu je to teritórium vyrovnaných hrobov v skle.

Potom sa treba vrátiť
pomedzi hroby.

Potom hroby
vykopať a znovu zaliať do skla.

Hráme dnes?

Hráme.

A môžem sa opýtať čo?

Ústa sú pevné a klzké ako sklo.

Ale existujúce utópie nepatria do toho dňa.

Ani do krajín takých krásnych a vzdialených, ako sú malé dievčatká
pripravené na ľadový tanec.

Svet za sklom je, a potom nie je.

Nepripútavaj sa k ľadovej krajine,
miláčik,

pamäť stále pracuje:

(tvoje telo, uniká preč posadnuté svetlom).

Modlitba

Písanie je
špecifická sekvencia: zvier, človek, Boh? –
Tak to označím,

lebo vo štvrtok mám slabosť pre čakru tvojho srdca.
Strieka striebro,
striebro je inkognito. A
v básni narazíme na seba ešte pred rázcestím.
Taký vedieme rozhovor,
biela nevesta hól.
Ladový vzduch je medzi vlasmi, pod blúzkou

a prežívame len v stave jazyka.

Skús to vykričať.

Postavy sa nanovo od seba oddelia
s kontamináciami
a indikátormi zrúcanín v sebe, tam hore, vo vlastných profiloch,
v organizmoch webu?

Čo vidíš, je stále cesta.

Čo nevidíš:

je takisto cesta.

Ja:

nízka poloha jazyka,

ty:

vyhrabávaš ma zo seba rukávom slov
a z času, ktorý je pred smrťou, ubúda.

Čítam to s tebou,
cigareta už nikdy nebude tak lenivo chutiť
a vodka tak naostro ľadovieť pod kožou
„Budeš proti,“ odpovedal som,
„tu nie sú treba básne.“
Lebo báseň je čistý antagonizmus...
V takej básni je vodka proti cigarete,
cigareta proti vodke,
ja proti tebe,
ty proti mne.

Alternatívou k takej básni proti
je osamelosť alebo prirovnanie,
druh na ovládanie
mileneckej polohy
na periférii počítača.

Voda ako oheň –
Oheň ako voda.
To *ako*.

Môj model je teda pulzujúca plazma básne,
tvoj model – neviem. Ale vstupuješ DO HRY,
hoci nič sa už nevie naisto.

Pena následkov sa usadí neskôr, celkom blízko.
To si povedala.

Voskom si upchávam uši,
oči prelepujem čiernou páskou, lebo práve teraz je to možné –
mieriť a strieľať,
použiť proti sebe –
nakazené zmysly.

Hádanka kremeňa

1

Čo to je?

Keď to žena počula v záhrade, zastala tam, kde sa cesta lomila. Žena bola ako strom, rastlinná a telesná, zakliesnená do zelene, vo veži zelene (rastlinné črty, tvarované do večernej záhrady – potom sa ozvali ohnivé kopytá kremeňa). A kto bol ten, čo poháňal?

Dobre, kremeň sme vypriahli z bieloby a potom zaviedli do ohrady. Ale Kalifornia čakala, píše Robinson Jeffers, kým zviera neuspokojilo celú svoju telesnú zúrivosť. Ja ale hovorím: žrebec kremeň; nočný vietor sa obrátil a z domu sa niesla dolu kopcom vôňa rozliateho vína. Lebo hlas vášne je lepší než odpoveď rozumu. Lahostajnosť nemení dejiny.

2

A ďalej? Dovolím si niekoľko pochybovačných slov. To sú rovnako dejiny. S logickou implikáciou kameňa vstupujem do inej epochy kameňa: večnosť je studená.

3

A ďalej?

Ani kameň by sa nemal zakopávať do dočasného brlohu súcna.

Toto by sa kremeňu robiť nemalo: studený posun von za okraj oka a späť, tam a späť a to, čo je okolo, je – uľahnuté zimné svetlo? Ustupujeme, keď sa ukazuje, že vec je stratená.

Opakovane píšem tie slová, treba ich len potriať a zakryť ťažkou kamennou prikrývkou, hoci pomyselne vety sa ďalej lámú cez mrazivú šošovku básne.

Napokon sníva sa mi dokonalý sen: v jednej chvíli, pred koncom života, keď sa hladina kremeňa v básni prelomí a potom ustáli, čosi vo mne už ďalej nepustí ako ten malý chlapec, ktorého v sne nespoznávam. Svet

kremeňa je prepichnutý balónik, naznačí jeho ruka – Potom jeho ruka napovie: svet je splasnutý.

4

(a biely pes kremeňa breše na sneh okolo: hádanka kremeňa sa nikdy nevyrieši.)

* * *

Napokon je to možno rozprávka: v zátokke bahna sa všetko uloží a ovieva si tvár riečnym kameňom – ale pomôže to?

Počítam slová (akési plytvanie) – pomôže to?

Čo pomôže?

Čítal som: *všetko pomôže: buď príjemný, ale nie priveľmi, buď váhavý, ostýchavý, tajomný, práve len tak-tak: potom zabudni na všetko, čo si počul o láske*, to som čítal,*

pretože láska je prvý verš, hoci ten verš sprvu nemá zmysel mimo seba.

Potom napíšeš ďalší verš, ale lyrický subjekt je iný, nie ten, ktorý bol v prvom verši, sémantika je neúprosná: identita subjektu v ďalších veršoch nie je, čakáš, modlíš sa.

A potom?

Musím to prežiť do posledného verša, a v poslednom verši chápať celú pointu. – Ako prichádza láska?

Posledný verš nebude...

* Carl Sandburg

Pane

1

Mal by som písať priamo v jednom bode, v hmote bodky.

Ale prepadám sa. Pod holú kožu vety,
cez ľad,
ku koreňom bodky.

Potom ešte slabšie chvenie (graffiti vety).
(Píšem.) Presadzujem sa slabo odspodu –

A to, čo do mňa ďalej strieľa, je zimné slnko bodky?

Nemám úkryt vo vete. Pod nijakou skalou vety
nenájdem tieň.
(Zájdem do tieňa hmotných slov v tej vetnej skale?)
S rannou cenzúrou tieňa za sebou
(v nečakanom podtlaku neba)?

Ukážem ti strach v hrsti prachu, povzbudzuje Eliot.

2

Potom sa cesty jazyka v texte rozídu a
svetlá na ceste sú hlúčky zrazenej krvi, požiar,

svetlá na ceste nie sú hlúčky krvi,
nijaký požiar.

Hrst' hlíny dopadá na ústa.

Jeden prapodivný detail môjho srdca

1

Pane,
ak som sa občas pripodobnil
k ostrosti kameňa,

boli to len slová, a vysťahoval som sa z tých najostrejších hrán.
Pomyslel som si: prečo ma do toho nútiš,
nič som predsa neurobil: výhra, alebo remíza?

Viac ako doteraz trpieť nebudem.

Sám a zreteľne zabudnutý v hustnúcej samote tela
modlím sa k Tebe, píšem;
píšem celým skameneným telom.

(V kameni tela som zabudol seba,
aj Tvoje meno,
tak píšem.)

2

A hoci ďalej už zaznamenávam len detaily,
jeden prapodivný detail môjho srdca
sa predsa len hlási k radosti a naplňa sa nehou.

(Básne vznikli v rámci štipendia Fondu na podporu umenia)